

Verwerkingsbladen voor de startende leraar

Verwerkingsbladen voor je eerste jaar

Met behulp van deze verwerkingsbladen kun je de ideeën uit Je eerste jaar als leraar in praktijk brengen in je eigen lessen. Je kunt de verwerkingsbladen uitprinten en er zelfstandig aan werken, of er samen met je begeleider, een collega of een groep aan werken. Je hebt gekozen voor een geweldig vak. Veel succes met je eerste jaar!

Deel I Voordat de leerlingen arriveren: structuur, structuur, structuur

Hoofdstuk 1: Je lokaal inrichten en organiseren

1. Aan welke klassen/groepen geef je les? Hoeveel leerlingen zitten er in je klas(sen)? Teken de plattegrond van een mogelijke optimale indeling van je lokaal. Wil je de tafels bijvoorbeeld in groepjes zetten of in een grote cirkel? Wil je een zithoek hebben met kussens en een vloerkleed?
2. Maak een lijst van de spullen die je leerlingen elke dag nodig zullen hebben. Zet vervolgens een s voor de spullen die door de school worden verstrekt of verzorgd, en een t bij de spullen die ze van thuis moeten meebrengen. Hoe ga je om met leerlingen die niet alle benodigde spullen bij zich hebben? Moet je zelf nog spullen meenemen of aanschaffen, met goedkeuring van de directie?
3. Heb je zelf alle materialen die je dagelijks nodig hebt voor het lesgeven? En werken alle materialen en apparatuur in je klas? Bereid jezelf voor op de werking van ICT-hulpmiddelen in je klas.

Hoofdstuk 2: Je routines ontwikkelen

4. Gebruik de richtlijnen op pagina 19 en 20 en maak op een apart vel papier een eerste opzet van de routines die je in de klas wilt gaan gebruiken. Je routines moeten alle aspecten van de lessen beslaan: van benodigde spullen tot het inleveren van huiswerk en het bezoeken van het toilet. Vergeet niet dat je gaandeweg nog aanpassingen kunt maken, maar het is belangrijk om al voor de eerste schooldag een overzicht van je routines op papier te hebben.
Als je het even niet meer weet, kijk dan of er bepaalde routines staan omschreven in het handboek van je school of de schoolregels, of overleg met een collega of begeleider. Je kunt ook altijd vragen stellen op sociale media, bijvoorbeeld over routines voor toiletgebruik in de onderbouw.
5. Kijk nog eens naar de routines die je hebt opgesteld en bespreek ze met je begeleider of een collega. Maak waar nodig aanpassingen.

Hoofdstuk 3: Je regels ontwikkelen

6. Stel op een apart vel papier enkele regels op voor in je klas.
7. Bekijk je regels nog eens kritisch aan de hand van de reflectievragen op pagina 25 van het boek:
Voel je je er prettig bij om er consequent op toe te zien dat deze regels worden nageleefd? Moet je verschillende regels maken voor de verschillende groepen waar je les aan geeft? Heb je regels gekozen waar je leerlingen ook achter zullen kunnen staan?

Hoofdstuk 4: Klassenmanagement: zorg voor de goede mindset

8. Bekijk de lijst op pagina 28 over het opbouwen van relaties met leerlingen. Kies drie manieren die je zeker zou willen of kunnen proberen. Kun je zelf nog andere manieren bedenken?

9. Na het opstellen van de regels en routines heb je hoge verwachtingen van de naleving van de regels en routines. Bepaal voor jezelf de verwachtingen in detail en daarbij het niveau. Dit geeft jou houvast in het consequent zijn met betrekking tot jouw verwachtingen, regels en relaties.
10. Denk na over de metafoer die in dit hoofdstuk wordt gebruikt. Waarom vormen relaties de fundering van het huis? Waarom zijn er hoge, specifieke verwachtingen nodig om het huis te bouwen? En ten slotte: hoe kan de stevigheid van het hele huis worden aangetast door een gebrek aan consistentie?

Hoofdstuk 5: Als leerlingen de regels volgen... of niet

11. Brainstorm over een systeem van mogelijke consequenties en hoe je die zou willen toepassen. (Zie voor suggesties de voorbeelden op pagina 38 en 39, zoals de scorekaart, een overzicht bijhouden op je tablet, enzovoort.) Vraag om suggesties aan collega's. Kijk naar de algemene consequenties in het handboek / de schoolregels van de school. (Sommige scholen maken gebruik van gele en rode kaarten en afspraken over wanneer een leerling wordt geschorst).

Hoofdstuk 6: Het voorbereiden en het geven van lessen

12. Moet je van je school werken met een bestaand, vast formulier voor het maken van een lesplan? Zo niet, ontwerp dan zelf een formulier (bijvoorbeeld een sjabloon dat je tijdens je opleiding hebt gebruikt of een formulier dat je online hebt gevonden en zelf hebt aangepast). Hoe kun je ervoor zorgen dat je per les voldoende hebt gepland, zodat de leertijd effectief wordt benut door alle leerlingen? (Zie het voorbeeld van een lesplanning in bijlage.)
13. Hoe kun je je lessen zo boeiend maken dat je leerlingen betrokken blijven, waardoor er geen ordeverstorend gedrag is? Brainstorm over je favoriete manieren om het leerproces interactiever en betekenisvoller te maken voor je leerlingen, zodat de leerlingen zich betrokken voelen.

Deel II De leerlingen zijn er... wat nu?

Hoofdstuk 7: Routines uitleggen en oefenen

14. Welke stappen omschrijven de auteurs voor het implementeren van routines in je klas? Waarom is het zo belangrijk om gewenst gedrag te oefenen en voor te doen?
15. Werk de stappen voor een specifieke taak voor jezelf uit en pas deze stappen in je volgende les toe. Heeft het gewerkt of zijn er nog punten die je kunt verbeteren? Denk daar rustig over na en probeer het de volgende les nogmaals.

Hoofdstuk 8: Management in de klas

16. Denk eens na over de leraren die je vroeger zelf hebt gehad. Heb je weleens een leraar gehad die het aan de klas vertelde als hij een slechte bui had, of een leraar die zich als een leerling gedroeg? Hoe kun je ervoor zorgen dat je door een professionele houding de dynamiek in je groep verbetert? Hoe ziet een professionele houding eruit in concreet gedrag van jou? Hoe zorg je ervoor dat jouw stemming niet 'de overhand' krijgt in je gedrag?
17. Kijk nog eens naar de techniek van subtiel bijsturen en de nabijheidstechniek in dit hoofdstuk. Hoe komt het dat die effectiever zijn dan het hardop aanspreken van de leerling? Probeer deze technieken zelf uit de eerstvolgende keer dat een leerling uit je klas zich misdraagt. Noteer hier hoe het ging en wat je ervan vond.

18. Hopelijk krijg je niet te maken met 'wat nu als'-situaties. Neem de verschillende protocollen van de school door, bewaar ze op een makkelijke plek en neem ze zo nu en dan nog eens door.
19. Het volgende gedeelte van het boek gaat over het herstellen en opnieuw opbouwen van relaties. Waarom is het belangrijk om bij twijfel toch over te gaan tot het herstellen van de relatie? Noteer hieronder je gedachten daarover.
20. Om aan je relaties te werken en deze soms te repareren moet je het besef hebben dat jij ook weleens een fout kunt maken. Bedenk daarom voor jezelf een situatie met de klas of een leerling waarin jij een fout hebt begaan. Beschrijf die (bestaande) situatie en formuleer voor jezelf hoe jij je excuses kunt aanbieden om de relatie te repareren.

Deel III Samenwerken met volwassenen

Hoofdstuk 9: Samenwerken met de directie

21. Zorgt je directeur er proactief voor dat hij of zij regelmatig contact heeft met jou en de andere leraren op school? Zo niet, hoe kun je er dan zelf voor zorgen dat je regelmatig met hem of haar in contact komt? Brainstorm over de verschillende mogelijkheden en aarzel niet om om hulp te vragen.

Hoofdstuk 10: Samenwerken met collega's

22. Heb je een positieve begeleider? Waarom werk je graag met deze persoon samen? Zo niet, welke andere positieve collega's kun je dan benaderen voor hulp? Benader ook eens een collega waar je het misschien niet van verwacht. Het zal je verbazen hoeveel collega's ervoor openstaan om met jou samen te werken of om jou adviezen te geven. Ga binnen de school op zoek naar andere 'beginnende' leraren of leraren die pas een aantal jaar ervaring hebben. Misschien kun je met hen van gedachten wisselen.

Hoofdstuk 11: De energie gevende voorbeelden

23. Zoek op school, in je vriendenkring of eventueel via sociale media naar leraren in het veld. Misschien willen zij wel met jou in gesprek gaan over de 'do's and don'ts' in je eerste jaar. Noteer hoe dat ging. Hoe kun je met deze persoon een motiverende relatie opbouwen waardoor je zult groeien als leraar?

Hoofdstuk 12: Wees niet bang om relaties te repareren: leerlingen, collega's, directeur

24. Sommige mensen zijn bang dat ze zwak overkomen als ze hun excuses aanbieden aan leerlingen, of dat leerlingen hierdoor de overhand krijgen in de onderlinge relatie. Waarom zeggen de auteurs dat het zo belangrijk is om toch je excuses aan te bieden en niet bang te zijn om de relatie te herstellen?

Hoofdstuk 13: Ouders: geen vijanden, maar vrienden

25. Noteer ten minste één manier om al vroeg in het jaar je relatie met de ouders op te bouwen (naast de open dag of informatieavond). En probeer die manier vervolgens ook uit!
26. Ga bij je begeleider, een energie gevend voorbeeld of een andere collega na hoe je je het beste kunt voorbereiden op de ouderavond. Noteer een aantal punten over hoe jij het gesprek wilt voeren en wat jij aan bod wilt laten komen. (Neem dit eventueel mee in je gesprek als houvast.) Evalueer na afloop of dit goed ging of laat een collega jou een keer observeren tijdens een gesprek.

27. Wat zijn jouw ervaringen met ouders? Beschrijf een voorbeeld van een positieve ervaring. Wat gebeurde er? Beschrijf een voorbeeld van een negatieve ervaring. Wat gebeurde er? Hoe zou je het de volgende keer aanpakken?

Deel IV Blijven reflecteren, verfijnen en doorgroeien

Hoofdstuk 14: Aanpassingen onderweg

28. Zoals de auteurs ook zeggen, reflecteert een goede leraar elke dag op de lessen: hoe het ging, waar je stond in de klas, hoe je stem klonk, of je uitleg en instructie helder waren. Misschien wel het belangrijkste: waren de leerlingen aan het leren en hoe zag je dat? Welke methode ga je dit jaar gebruiken voor je reflectie (even rustig zitten en nadenken, schrijven in je dagboek, een blog bijhouden)? Probeer dit voor jezelf uit te werken.

29. Wat is het verschil tussen sleutelen en resetten? Hoe weet je wanneer het tijd is om de reset-knop in te drukken? Geef een aantal voorbeelden die in jouw situatie realistisch zijn.

Hoofdstuk 15: Wees een spons

30. Hoe vaak komt iemand je dit jaar observeren? Welke andere mogelijkheden krijg je dit jaar nog om aan je vaardigheden te werken? Voor welke mogelijkheden kun je zelf nog zorgen? Denk hier even over na en ga op zoek naar collega's (of je begeleider) die jou willen observeren. Zorg er wel voor dat jij een 'handelingsvraag' hebt opgesteld waar zij op moeten letten. Vraag ook aan die collega of jij bij hem of haar in de klas mag komen kijken (collegiale consultatie).

Noteer voor jezelf een aantal dingen die je dit jaar kunt gaan doen om meer kennis tot je te nemen en jouw vaardigheden te laten groeien (voorbeelden: koop een aantal onderwijsboeken, abonneer je op verschillende onderwijsnieuwsbrieven van gerenommeerde onderwijsorganisaties, bezoek verschillende onderwijsbeurzen zoals de NOT, neem deel aan workshops en woon lezingen bij).

Hoofdstuk 16: Het begint altijd bij jou

31. Zijn er elementen van je huidige baan die je onprettig vindt, maar die buiten jouw invloed lijken te liggen? Wat zou je er toch zelf aan kunnen doen?

Hoofdstuk 17: Wat is de volgende stap?

32. Tijdens je ontwikkeling als leraar zul je goede en slechte dagen hebben. Herinner jezelf er nog eens aan waarom je voor dit beroep gekozen hebt en noteer je motivatie hier. Als je een zware dag hebt, blader dan nog eens hiernaar terug om te lezen wat je hebt opgeschreven.

Vergeet niet dat je een heel bijzonder beroep gekozen hebt. Dank je wel dat je ervoor hebt gekozen een verschil te willen maken.